

Asbest in de bouw

Inleiding

Bouwwerkers, onderhoudswerkers en schoonmakers kunnen het risico lopen aan asbest te worden blootgesteld. In deze factsheet wordt uitgelegd wat asbest is, wat de gevolgen van asbest voor de gezondheid kunnen zijn, wie er gevaar loopt en waar asbest

kan worden aangetroffen. De verwijdering van asbest wordt niet behandeld. Er komen enkele goede basispraktijken ten aanzien van beheer van gebouwen aan de orde, maar gedetailleerde richtsnoeren kunnen niet worden aangereikt. U wordt aangeraden contact op te nemen met de bevoegde instantie of andere organen wanneer u vermoedt dat u op het werk aan asbest wordt blootgesteld.

Wat is asbest?

Asbest is de verzamelnaam voor een groep mineralen. Asbestvezels zijn zeer hittebestendig en sterk en zijn **jarenlang gebruikt** in:

- warmte-isolatiematerialen zoals bekledingsmaterialen en coatings;
- „onbrandbaar” textiel, papier en karton;
- koppelingsbekledingen en remvoeringen;
- asbestcementproducten;
- isolatie van elektrische leidingen;
- persoonlijke beschermingsmiddelen.

Het gebruik van asbest is nu zo goed als verboden in de Europese Unie, maar er is nog wel veel asbest aanwezig. Dit betekent dat er nog steeds sprake kan zijn van blootstelling aan asbest.

Gevolgen van asbestblootstelling voor de gezondheid

Indien asbestvezels worden ingeademd, kunnen ze ernstige gevolgen voor de gezondheid hebben, zoals asbestose, longkanker en mesothelioom. Er zijn geen gegevens bekend over veilige asbestblootstellingsniveaus. Hoe langer de blootstelling, hoe groter het gevaar dat men een asbestgerelateerde ziekte ontwikkelt. Tussen de blootstelling aan asbest en de eerste ziektesymptomen kan een periode van 30 jaar liggen. De gevolgen van blootstelling aan asbest in het verleden worden nu pas duidelijk.

Bijvoorbeeld:

- jaarlijks sterven ongeveer 3 000 mensen in Groot-Brittannië aan ziekten die het gevolg zijn van blootstelling aan asbest in het verleden en dit aantal zal waarschijnlijk stijgen naar bijna 10 000 tegen 2010 (1). Van deze 3 000 mensen, is 25 % in de bouw- of onderhoudssector werkzaam geweest;
- in Nederland overlijden er jaarlijks ongeveer 800 mensen ten gevolge van blootstelling aan asbest. De prognose is dat er tot en met 2017 per jaar 500 slachtoffers bijkomen.

(1) <http://www.hse.gov.uk/asbestos/index.htm>

(2) <http://se.osha.eu.int/statistics/osharapp.pdf>

Het is algemeen bekend dat het roken van sigaretten longkanker kan veroorzaken, maar als iemand daarnaast ook aan asbest wordt blootgesteld, neemt het risico op ontwikkeling hiervan toe. Een roker die asbest inademt, heeft 50-maal meer kans op longkanker dan een niet-roker die niet aan asbest is blootgesteld.

Essentiële informatie

Als u in de bouwsector of bij een onderhouds- of schoonmaakdienst werkzaam bent, bestaat het gevaar dat u met asbest in aanraking komt. Typische plaatsen waar asbest kan worden aangetroffen, zijn onder meer:

- muren (zoals isolatieplaten in muurscheidingen);
- structuurlakken en -verven;
- vloertegels;
- linoleumvloeren;
- op boilers met warmte-isolatie;
- als isolatie op staalskeletten (draagconstructies);
- ventilatiekanalen;
- plafonds (als brandschermen in holle ruimtes);
- plafondtegels;
- deuren;
- elektrische installaties;
- verwarmingsinstallaties (als warmte-isolatie op leidingwerk, verwarmingstoestellen en boilers);
- daken (met name als asbestcementproducten);
- dakpannen;
- voorgevels van gebouwen, inclusief gootwerk, binnenwanden en wandbekleding;
- waterpijpen en rioolbuizen;
- kleppen, flenzen en pakkingen kunnen ook met asbest zijn bekleed of afgedicht;
- stortbakken van toiletten, bloembakken (aan ramen), asbestpapiervoering enz.

Risicovolle beroepen

- loodgieters;
- verwarmingsmonteurs;
- elektriciens;
- meubelmakers;
- leggers van vloerbedekkingen en andere soorten vloerafwerking;
- installateurs van winkelinterieur;
- onderhoudspersoneel, inclusief personeel met flexibele contracten en conciërges;
- dakwerkers;
- schoonmakers;
- andere beroepen met toegang tot dakspouwen, plaatwerk en andere „verborgen” ruimten.

Vraag of er een asbestcontrole is uitgevoerd voordat u met de werkzaamheden begint. Ga ervan uit dat er asbest aanwezig is, tenzij het tegendeel bewezen is. Stop de werkzaamheden en

vraag om advies indien u vermoedt dat er asbest aanwezig is. Verwijder nooit asbesthoudende materialen, tenzij u toestemming heeft en hiervoor opgeleid bent.

Asbestdaken

Asbestcementdaken zijn vaak fragiel. Zorg er altijd voor dat u een veilige werkplaats heeft en dat u deze veilig kan bereiken. Bij sommige asbestcementdaken kan aan de onderzijde oudere asbestisolatie (soms spuitasbest genoemd) zijn toegepast. Dit materiaal kan los en brokkelig zijn. Indien dergelijk materiaal wordt aangetroffen, moeten alle niet-beschermde werknemers onmiddellijk de locatie verlaten. Vervolgens moet er deskundige hulp worden ingeroepen. Er mogen geen pogingen worden ondernomen om dit materiaal ondeskundig te verwijderen.

Indien u een gebouw onder uw beheer of toezicht heeft, is het raadzaam te weten of er asbest aanwezig is. Dit kan worden nagegaan door:

- de plannen van het gebouw te bestuderen;
- het papierwerk van voorgaande werkzaamheden te bekijken (zoals facturen van aannemers);
- zelf een inspectie uit te voeren (maar zonder monsters te nemen);
- anderen te raadplegen, zoals architecten, toezichthouders, veiligheidscoördinatoren en werknemers die mogelijk meer informatie kunnen verstrekken;
- iemand in te schakelen die bevoegd is om het pand te inventariseren op de aanwezigheid van asbest. Er mogen alleen monsters worden genomen door personen die hiervoor opgeleid zijn.

Bij twijfel moet u ervan uitgaan dat een materiaal asbest bevat. Indien er asbest in het pand aanwezig is, moet u de nodige stappen nemen om ervoor te zorgen dat niemand aan asbest wordt blootgesteld, zoals:

- de risico's van blootstelling aan asbest beoordelen;
- plannen hoe u de asbesthoudende materialen het beste kunt beheren, het plan invoeren en regelmatig herzien;
- voortdurend geactualiseerde gegevens over de locatie van asbest bijhouden (zowel type als plaats noteren);
- bouwondernemers en onderhouds- en schoonmaakdiensten alle relevante informatie verstrekken voordat ze ter plaatse met de werkzaamheden beginnen.

Wetgeving

Er is veel Europese wetgeving inzake asbest die in nationaal recht is omgezet. De lidstaten kunnen ook aanvullende wettelijke voorschriften hanteren. **Ga dit na bij de bevoegde autoriteit.**

In de Europese wetgeving zal met ingang van 1 januari 2005 het gebruik van asbest verboden zijn ook zijn; er strikte normen vastgesteld voor de bescherming van werknemers bij mogelijke blootstelling aan asbest. Hierna volgen enkele belangrijke richtlijnen.

- Richtlijn 89/391/EEG van de Raad van 12 juni 1989 betreffende de tenuitvoerlegging van maatregelen ter bevordering van de verbetering van de veiligheid en de gezondheid van de werknemers op het werk;
- Richtlijn 90/394/EEG van de Raad van 28 juni 1990 betreffende de bescherming van de werknemers tegen de risico's van blootstelling aan carcinogene agentia op het werk;
- Richtlijn 98/24/EG van de Raad van 7 april 1998 betreffende de bescherming van de gezondheid en de veiligheid van werknemers tegen risico's van chemische agentia op het werk;
- Richtlijn 83/477/EEG van de Raad van 19 september 1983 betreffende de bescherming van werknemers tegen de risico's van blootstelling aan asbest op het werk, zoals gewijzigd bij Richtlijn 91/382/EEG van de Raad van 25 juni 1991, en gewijzigd bij Richtlijn 98/24/EG van de Raad van 7 april 1998 en Richtlijn 2003/18/EG van het Europees Parlement en van de Raad van 27 maart 2003.

Meer informatie

Deze factsheet is opgesteld in het kader van de Europese Week voor veiligheid en gezondheid op het werk 2004. Andere factsheets in deze reeks en meer informatie over de bouwsector zijn verkrijgbaar via <http://ew2004.osha.eu.int>. Deze website wordt voortdurend geactualiseerd en verder ontwikkeld. Informatie over EU-wetgeving op het gebied van veiligheid en gezondheid is te vinden op <http://europe.osha.eu.int/legislation/>. Aanvullende factsheets over gevaarlijke stoffen en vele andere onderwerpen die met veiligheid en gezondheid verband houden, kunt u downloaden van de website: <http://agency.osha.eu.int/publications/factsheets>.

Courtesy of OPPBTP, France

Europees Agentschap voor veiligheid en gezondheid op het werk
Gran Vía, 33, E-48009 Bilbao
Tel. (34) 944 79 43 60, fax (34) 944 79 43 83
information@osha.eu.int